

עדות שנמסרה על ידי Adriana Calvo בשימוע בבואנוס איירס ביום 12.9.01:

אדריאנה: אני חברה באיגוד עצורים ונעלמים לשעבר, שזה ארגון לזכויות אדם, וחבריו הם ניצולים של מחנות ריכוז. אחת המטרות שלנו היא לשחזר את ההיסטוריה של כל מחנה ריכוז. אנחנו עוסקים בזה כבר 6 שנים והצלחנו לשחזר את ההיסטוריה של 12 מחנות. אלו עבודות שאנחנו מעמידים לרשותכם כמובן. כל יום מקבלים נתונים חדשים ולכן העבודות הן במצב ארעי תמיד. אנחנו רוצים שעבודתנו תהווה תרומה למטרה הסופית שלנו שהיא לדרוש צדק. האיגוד שלנו השתתף בכל המשפטים הן כעדים, הן כתובעים, במשפטים פליליים בתוך המדינה ומחוצה לה, וגם במשפטי האמת שמתקיימים היום. במיוחד בלה פלטה שם אנחנו תובעים, ועורכת הדין של האיגוד שלנו שהיא גם ניצולה, משתתפת בכל השימועים. אנחנו משתמשים במשפטים אלה כדי לקבל נתונים על חברים וגם על מענים שבהרבה מקרים אנחנו מכירים אותם ומזהים אותם רק על ידי שם כינוי.

בהצלבת העדויות והנתונים אנחנו משלימים את הנתונים על החברים שנעלמו וגם על המענים. לצערנו, העבודה מאוד דומה לזו שעל העם היהודי היה לקיים. עם ההבדל שפה הממשלה החליטה לא להעניש את המדכאים, ושעבודה זו שהיתה צריכה להיות בידי הממשלה, אנחנו היחידים שאחראים כעדים חיים למה שהיה הזוועה, ואחראים יחידים לעבודה זאת. אספר את הסיפור האישי שלי בקיצור, ואתן פרטים על חבריי במעצר שידוע לי שהם יהודים, ועל אחרים שאני ראיתי שמופיעים ברשימה שבנתה הוועדה הזו ושיש לי ספקות שהם יהודים. חטפו אותי ב-4 לפברואר 77 בעיר לה פלטה, מהבית שלי ברחוב 5281155 ב-Tolosa, שכונה ליד לה פלטה.

באותו יום חטפו את בעלי Miguel Laborde, ועוד חבר לפקולטה Mario Felis. הסיבה לחטיפה שלי כפי שנודע לי אחר כך, בגלל פעילותי באיגוד המקצועי של המורים בפקולטה. לקחו אותי קודם לבריגדה לחקירות של לה פלטה, שם הייתי 8-10 שעות עד שנהיה לילה. הבריגדה היתה ברחוב 55 בין 13 ו-14 והיתה ממוקמת בבניין שכיום הרוס. זה היה מרכז לפיזור עצורים. עקב מה שחוויתי נודע לנו שהבריגדה פעלה תחת השם: Comando de Acción Táctica. שם היה מרכז המודיעין של המדכאים, ושם היו מקבלים את החטופים, רושמים את הנתונים, במקרה שלי שם לקחו ממני את תעודת זהות. שם ערכו את הרשימות, ויש מקרים מעטים של חטופים שנשארו באותו מקום יותר מכמה ימים. בלילה הביאו לשם גם את מריו פליס ואת מיגל לבורדה ועוד הרבה אנשים. משם העבירו אותנו למרכז העינויים Arana בחוצות לה פלטה. שם היינו שבעה ימים. המרכז היה ממוקם ברחוב 640 1311- בשכונת Arana. שני המקומות היו כפופים למשטרה של הפרובינציה בואנוס איירס. במקום הזה שמעתי את המספר הכי גבוה של העינויים, עינו שם 24 שעות ביממה. זה היה מקום קטן מאוד עם מעט תאים. וכולם קרובים לחדר העינויים, ככה שהחטופים העצורים היינו מסוגלים לשמוע את כל החקירות, לא רק את השאלות אלא גם את התשובות. ומניסיון זה ידוע לי שאת רוב החטופים היו חוקרים בקשר לאנשים אחרים עם פעילות פוליטית. בשבעה הימים שהייתי אני משערת שעברו 60-70 אנשים בעינויים, אף פעם לא האשימו את אחד החטופים על שום אירוע עם נשק. לא שזה היה מצדיק את העינויים אבל אף אחד לא הואשם באירוע עם נשק. רוב החטופים היו תלמידים של הנוער הפרוניסטי, רובם סטודנטים. ב-12 בפברואר העבירו קבוצה גדולה ל-Comisaría 5a (תחנת המשטרה החמישית) בלה פלטה, ברחוב 24 עם 74 במרכז העיר. זו תחנת משטרה רגילה שפועלת עד היום הזה בתור כך, כמו El Pozo de Arana שממשיך אף הוא לתפקד כתחנת משטרה.

קאופמן: למה קראו לזה בור?

אדריאנה: כי להיות חטוף זה כאילו להיות בתוך בור. זה היה מה שחשנו, שאנחנו בבור והחיים ממשכים למעלה. הייתי שם מ-12 לפברואר עד החמישה באפריל. באותו יום התחלתי בצירי לידה, מעבירים אותי מתחנת המשטרה החמישית ל-Pozo de Banfield כי עמדתי ללדת בכל רגע. ובדרך במקום שמוכר כצומת Alpargatas נולדה בתי, באוטו שלקחו אותי, שעצר כאשר הילדה נולדה. אני כמובן הייתי בכיסוי עיניים וידיים קשורות על הגב. כעבור 2-3 דקות מאז שעצרו המשיכו לנסוע, והגענו לבור של באמפילד ושם חיכה לנו הרופא המענה Jorge Antonio Berges. הוא חתך את חבל הטבור, ונתן הוראה שיעלו אותי עוד קומה שם היתה מיטה, שם הוציא את השלייה, עם שוטרים שסובבו אותי, במיוחד הקצין, ומיד הורו לי לנקות את הרצפה ולשטוף אותה. רק אחר כך אפשרו לי לקחת את ילדתי על הידיים. ובלילה ההוא יכולתי לישון לראשונה אחרי 3 חודשים על מיטה, ובבוקר לקחו אותי לקומה השנייה של הבור של באנפילד, שם פגשתי הרבה מהחברות שהיכרתי בתחנה 5 של המשטרה בלה פלטה ושהועברו משם ב-1 באפריל. בבור של באנפילד הייתי עוד 13 יום עם בתי, וב-28 באפריל שיחררו אותי ואת בתי. באותו יום שיחררו גם את מי שהיה בעלי ואת מריו פליס.

זה פחות או יותר סיפור חיי. אני לא חושבת שיש צורך שאספר על תנאי החיים אני בטוחה ששמעתם הרבה.

עירית: כל פעם שאנחנו שומעים משהו אנחנו חושבים שזה הגרוע ביותר, אבל כשאני שומעת אישה שילדה עם ידיים קשורות לאחור אני לא יודעת מה לומר. נתנו לך אוכל לילדה?
אדריאנה: לא נתנו אוכל לא לי ולא לילדה, לא אוכל לא בגדים, ולא חיתולים, תרסה (בתי) היתה עירומה עם כינים בדיוק כמו כולנו ומטופלת עם הרבה אהבה על ידי החברות.

עירית: נמשיך לגבי החברות מה את יכולה לומר לנו?
אדריאנה: בכל המקומות אני זוכרת את השמות של כולם, ואתם רוצים שאצטט את כולם או רק את היהודים?

עירית: את כולם.
אדריאנה: בארנה שם הייתי בין ה-4 ל-11 בפברואר היו, מתחילה לקרוא..

אפרים: האם מוכנה שנצלם?
אדריאנה: כן זה קיצור של עדותי בלה פלטה.

עירית: אז באמת לצלם, ואם את יכולה להוסיף לנו פרטים.

אדריאנה: אחת מהן נלידה דמוביץ' דה לגיסמון – אותה הכרתי בארנה, היא היתה בתא. וגם היתה בתחנת המשטרה החמישית את החודשיים שאני הייתי. אותה העבירו משם ב-1 לאפריל עם קבוצה גדולה. וכשהגעתי לבאמפילד נודע לי שהיא עברה שם, היתה שם, אבל כבר העבירו אותה. לא ראיתי אותה בבאמפילד. נלידה היתה נשואה והיו לה 2 או 3 ילדים.
היא עבדה בבית החרושת שבסביבות לה פלטה נדמה לי.
וידוע לי שאמא שלה פעילה באמהות כיכר מאז'ו בלה פלטה.

קאופמן: האם כשהיית איתה שמעת סיפורים על מה שקורה בזמן העינויים?

אדריאנה: כמובן, עינו אותה. חטפו אותה מהעבודה יחד עם חברה בשם Cristina Villa Real. כריסטינה שוחררה והיא חיה באיטליה. היא העידה במשפט הגנרלים. מה שסיפרו לי בתחנת המשטרה 5 שחטפו את שתיהן מאותה סיבה, פעילות מאוד מצומצמת, קרובה לקבוצה פרוניסטית בתוך בית החרושת. אף אחת מהן לא היתה מגוייסת אלא רק אוהדת. Nelly תמיד אמרה שהאשמה היתה של Sidra אחת ו-Pan dulce (עוגה שאוכלים בקריסטמס). כי במסיבות קריסטמס הקודמות ב-76 היא חילקה בשכונת עוני סידרה ופאן דולסה. שתיהן היו בטוחות שישחררו אותן. את כריסטינה כן שחררו ב-30 במרס, ואמרו לנלי שאותה ישחררו בקרוב.

קאופמן: למה לא שחררו אותה?
אדריאנה: קשה לומר, במיוחד במקרה זה, אבל ברור לנו שגם היה חלק מהתכנית של הדיכוי שיהיו טעויות מעין אלו. זה היה מפחיד הרבה יותר את האוכלוסייה: היעלמות של אנשים שלא היו פעילים במיוחד.

קאופמן: האם יהדותה של נלי השפיעה על כך?
אדריאנה: לא חושבת. מכל העדויות שקראנו, ברור שבכמה מהמחנות או מסלולי מחנות, היו מטפלים בצורה אכזרית במיוחד ביהודים. אבל זה לא היה מקרה של המסלול שאני הייתי בו. אולי כי היה קשה להיות עוד יותר אכזרי ממה שהיו.

קאופמן: האם התנהגותה של נלי היתה יותר פרובוקטיבית?
אדריאנה: לא, המקרים הפרטיים היו כנראה בהחלטתו של הממונה הישיר, אבל אנחנו בטוחים שזה היה חלק מהמדיניות. כלומר החוסר היגיון לכאורה היה חלק מהתכנית.
לא היה קריטריון ברור כשבחרו את החטופים מי הולך להשתחרר ומי לא. זה חשוב להגיד במקום ראשון ששחרור של חלק מהחטופים היה חלק מהמדיניות, כי זאת הצורה שידעו על עצם קיום מחנות ריכוז. במטרה להקפיא את הפעילות מחוץ למחנות. כי החטופים ששחררנו פעלנו כמעבירים מסר.

מצד אחד בשביל המשפחות שכך נודע להם שיש מחנות ריכוז ושילדיהם עודם בחיים ומצד שני בשביל הפעילים שכך נודע להם על העינויים. כשקבעו מדיניות לשחרר מספר אנשים, הם בעצם

היו בעלי החיים והמוות. הם החליטו מי נשאר בחיים ומי לא. ואנחנו כן יכולים להגיד שהחלטה לא היתה תלויה במידת הפעילות או ההתגייסות.
וזה גם היה תלוי במידת השיתוף פעולה עם המדכאים. ובאותו מסלול של המחנות יש דוגמאות הפוכות לכל הנושא. במקרה של כריסטינה ונלי אני מבינה שאולי השפיע על שחרורה של כריסטינה שהיתה בת של איש משטרה, או לפחות, האבא שלה היה מכר של השוטרים והסוהרים בתחנת המשטרה 5.

קאופמן : המקרה השני.

אדריאנה : פטריסיה אוצ'נסקי דה סימון Patricia Huchansky de Simón.

אפרים : איך את יודעת שנלי היתה יהודייה?

אדריאנה : אני לא בטוחה בזה.

אפרים : והאחרים?

אדריאנה : כן, כי מהאחרים הכרתי אחר כך את המשפחה.

אפרים : האם הם לא סיפרו שהיו יהודים?

אדריאנה : לא, לא דיברנו על זה, וכמובן שהם לא היו יהודים שומרים, דתיים.

[...]

עירית : מצטערת שאנחנו צריכים להפסיק, כי עברנו את הזמן. אנחנו מודים לך מאוד וניקח את העדויות שלך אתנו, ומודים לך מאוד.

אדריאנה : הייתי רוצה להודות לכם על מה שאתם עושים, ובגלל שאני בטוחה שכאשר אתם תקבלו תמונה אמיתית על מה שקרה, כמונו, תעשו כל מה שיהיה בידכם על מנת לדרוש שהרוצחים האלה יהיו בבית סוהר.